

(Harry Wohlmett)
June 1968

PETRUS COMESTOR: "Historia Scholastica"

Ms 686 frag. # 11

Description

Parchment. Doble columns, 41 lines per column. Chapter headings in red ink. Wide marginal spacing, textual scholia on margin. Large number of abbreviations though no unusual ones. Fragment consists of two quaternions.

Used in reinforcing binding. Some square trimming, on margin, which affects slightly text (see f.2rb 1.1-4, page 8 of this report).

Contents: Liber IV Regum

f.1 ^{ra} - f.1 ^{vb}	cap. VI - cap. IX
f.2 ^{ra} - f.2 ^{vb}	cap. XXVII - cap. XXX
f.3 ^{ra} - f.3 ^{vb}	cap. XIII - cap. XVI
f.4 ^{ra} - f.4 ^{vb}	cap. XXI - cap. XXV

(Originally one quaternion was placed between f.1ra-f.1vb and f.3ra-f.3vb giving a continuous text namely, cap. VI-XXX.)

The present fragment should be re-bound to accord in chapter sequence.

The columnar "incip." and "explic." of each page is listed separately (see page 1 of this report).

At the bottom margin of f.2vb appears written: "ris die x. sensui consonat" which continues the columnar "explic." of the same page. Since the quaternion which follows (not a part of this fragment) should have these words as "incip", we can assume, on this account, that the misplaced words are a later addition or, on the other hand, a duplication.

The handwriting

A Gothic hand drawing the characters very evenly.

The two letters which characterize this hand are: the (d), used in its uncial form, and the (g); both these letters present singularities which could help to identify the hand accurately.

Other letters worthy of attention, mainly on account of their rare use in Latin, are the (k)(see f.1ra) and the (z) (used frequently in proper names).

Ms 686 frag. # 11

The long (s) is used throughout the fragment.

The short (i) is used when single: double (i) combines the short form with the long form (ij). Only when the (i) is doubled are lines placed above it.

All these paleographic details confirm the date given by Bishoff to this fragment namely, early XIII century.

The text

Critical edition: (see pages 2-10 of this report).

The Ms and editions used in establishing the "apparatus criticus" were the following:

B = Ms # 121(Complete text. From the conventual library of Ochsenhausen) XIV century.

I = Incun.(Complete text. Libri Ecclesiastice Historie... impressi in...ciuitate Argentineñ...Anno... Millesimo Quingentesimo...)XV/XVI-century. /500

M = Migne Patrologia Latina, vol. 198, col. 1053-1721
XIX century.

It should be noticed that A(= Ms # 120...,XII century) could not be made use of; it does not include the text of fragment # 11.

Commentary

The one important feature present in this fragment is that it contains the marginal scholia. The oldest manuscript known to Manitius, Paris. 16943 written in Corbie in 1183, also is provided with ample scholia. This fact seems to underline the French provenience of fragment # 11.

An examination of the "apparatus criticus" yields slight results. Within the limited variants can be concluded that fragment #11 and B are farthest apart.

Of extreme importance is the differing chapter heading in f.2ra l.20, an exception to the otherwise "uneventful" variant readings of the various texts.

f.1 ^{ra}	si uita comeserit... ... ingressus Helyseus incu(buit)	col. 1390A " 1390C
f.1 ^{rb}	(incu)buit super puerum... ...panes primiciarum apposuit	" 1390C " 1391B
f.1 ^{va}	centum uiris dicens... ... non faciet seruus tuus	" 1391B " 1392A
f.1 ^{vb}	ultra holocaustum... ... quis uestrum proditor est	" 1392A " 1392C
f.2 ^{ra}	eum gladio in terra sua... ... equo et red(u)cam te in	" 1409B " 1410A
f.2 ^{rb}	terram tuam tunc exitus aquarum in Iudea	" 1410A " 1410C
f.2 ^{va}	ne redeuntes Assyrii ... et incredibilem trium(phum)	" 1410C " 1411B
f.2 ^{vb}	(trium)phum licet secundum... ...adderentur xii. ho(ris)	" 1411B " 1412A
f.3 ^{ra}	Ioram filio Achab... ... turbas et adh(ē)sit)	" 1395B " 1396A
f.3 ^{rb}	misit et Ioram secundum... ...caluariam id est supremam	" 1396A " 1396D
f.3 ^{va}	cellulam cerebri et pedes... ... mihi grande est Baal	" 1396D " 1397B
f.3 ^{vb}	et uenerit omnes... ... ingrediebatur cum turma	" 1397B " 1398A
f.4 ^{ra}	(Sarda)napallus ultimus... ...ciliarchus eius interfecit eum	" 1403D " 1404C
f.4 ^{rb}	in Samaria cum l. uiris palus que circumdabat	" 1404C " 1405B
f.4 ^{va}	eam superinundauit eam... ... uiribus propriis sed propter	" 1405B " 1405D
f.4 ^{vb}	iram Dei contra Achab... ... regum in quo ponebantur	" 1405D " 1406C

Ms 686 frag. # 11

f.1va

centum uiris, dicens: Hec dicit Dominus, comedent et supererit.
Et factum est ita miraculosa iuxta uerbum Domini.

DE NAAMAN Naaman autem princeps
erat milicie regis Syrie; uir diues

- 5) et assiduus, sed leprosus; et latrunculi de Syria captiuam duxerant puellulam de Israel que erat in obsequio uxoris Naaman. Que ait ad dominam suam: Utinam fuisset dominus meus ad prophetam Samarie qui curaret eum. Tulit Na-
- 10) aman aurum et argentum multum et x. mutatoria uestium, id est x. paria uel nouas uestes que sic uocantur pro mutatione ueterum. Tulitque secum litteras regis Syrie ad regem Israel in hec uerba: Scito quia miserim ad te Naaman

- 1) c.uiris I; dicens comedent et supererit dicit Dominus B
- 3) princeps milicie B
- 4) militie I; militiae M; Sirie I
- 5) Siria I
- 6) puellam IM
- 10) argentum et aurum IM;multum...et B; decem BM
- 11) decem BIM
- 12) mutacione B; mutatione uestium IM
- 13) Sirie I

- 1) comedent) added above line
- 6) puellulam) puellam also possible reading.
- 14) ad te) added above line

Ms 686 frag. # 11

f.1va

- 15) ut cures eum a lepra. Et audiens rex Israel blasphemiam, scidit uestimenta sua, et ait: Nunquid ego Deus sum ut curem hominem leprosum? Occasiones querit aduersum me. Et misit ad eum Helyseus dicens: Cur scidisti uestimenta
- 20) tua? Ueniat ad me et sciat prophetam esse in Israel. Stetit itaque Naaman et equitatibus eius ad ostium Helysei. Qui misit ad eum dicens: Lauare sepcies in Iordane et mundaberis; cumque abiret Naaman indignans quod non teti-
- 25) gisset eum. Inuocans nomen Domini, dixerunt ei serui sui: si rem grandem tibi dixisset propheta, facere debueras. Quanto magis quod modicum est? Descendit ergo et lauit in Iordane sepci- es et mundatus est. Et rediens stetit coram

- 15) exaudiens I
- 17) curem eum a lepra uel hominem B
- 19) Heliseus I, Elisaeus M
- 22) hostium I; Helisei I, Elisaei M
- 23) septies IM
- 26) dixisset tibi BIM
- 28) lauit se BIM; septies IM

Ms 686 frag. # 11

f.1va

- 30) Helyseo et ait: Scio quod non sit Deus, alius in uniuersa terra nisi in Israel. Et optulit ei benedictionem. Cumque rennuenti uim faceret, ait Helyseus: Uiuat Dominus, quia non accipiam. Et ait Naaman: Obsecro ut tollam onus duorum burdonum de terra hac. Est autem burdo ex equo et asina. Secundum quosdam tulit terram ut sterneret eam in templis Ydolorum. Ut stans super eam adoraret Deum terre Israel. Ne offenderet dominum suum si pariter non adoraret. Sed uerus uidebatur quod ex ea fecit altare Domino. Ad immolandum unde et subdit non faciet seruus tuus

- 30) Heliseo I; Elisaeo M
31) obtulit BIM
32) cunque I; rennuenti IM
33) Heliseus I, Elisseus M
35) hac nota est ...asina unde burdonem sonipes gu..at commixtus aselle secundum B
37) idolorum IM
40) quod fecerit altare Domino ex ea IM

Ms. 686 frag. # 11

f.2ra

Eum gladio in terra sua; et recessit Rapsases
a Ierusalem et inuenit regem Assyriorum ex-
pugnantem Lobnam. Transiuit autem rex
ad Egyptum expugnandam. Ut triumphans
5) rediret ad euertendam Ierusalem. Cumque ob-
sedisset Pelusium; audiuit Thararcam
regem Ethiope multo exercitum ue-
nire in auxilium Egyptiorum. Et turbatus rex
dixit Thararcam esse sacerdotem Vulcani et ideo
10) non dimicaret cum eo. Et rediit in Iudeam
et obsedit Ierusalem. Erodotos tamen aliam causam re-
ditus suis tradit. Orante namque rege Egyp-
tiorum ad Deum, multitudo soricum in una
nocte comedit cordas arcuum in castris

- 1) Rapsaces BIM
- 2) Hierusalem I
- 4) pugnantem Egyptum IM
- 5) ad expugnandam Ierusalem et euertendam cumque B
- 6) Tharacham BI, Tharacam M
- 7) Ethyopie B; cum multo BIM
- 8) Egyptiorum IM; conturbatus BIM
- 9) Tharacham BI, Tharacam M; sacerdotem esse B
- 11) Hierusalem I; Herodotus IM; causam aliam B
- 12) tradit reditus suis IM; Egyptiorum IM
- 14) chordas M

- 15) eius. Et facti sunt Assyrij inermes. Et dixit Rapsarem cum exercitu remansisse circa Ierusalem et Sennacherib rediisse ad eum de Egypto. Uerumtamen ante reditum Sennacherib de Egypto in Iudeam. Hec facta sunt que sequuntur.
- 20) DE PROPHECIA YSAIE CONTRA SENNACHERIB
Cum egrederetur Sennacherib in Iudeam ut transiret in Egyptum, misit Ezechie litteras terribiles et comminationis plenas, dicens quod Deus Israel non posset eum liberare de manu sua. Tunc ascendit Ezachias in domum Domini et expandens litteras coram Domino dicens: Domine Deus, audi uerba Sennacherib quibus exprobrauit nobis. Salua

- 15) Assirii I; dicit B
16) Rapsacen B, Rapsacem IM
17) Iherusalem B, Hierusalem I
18) uerumtamen IM
19b) sequuntur non premissa B; sequuntur IM
20) DE SIGNIS TRIUM ANNORUM QUE PREDIXIT YSAIAS BIM;
Esaias B, Isaias M
21) Sennacherib Iudeam BIM
23) Ezechye B; comminacionis B
25) Ezechyas B
27) orauit dicens BIM
28) exprobrauit te BIM

nos, obsecro, de manu ipsius. Tunc misit Ysa-
30) ias ad Ezechiam significans ei uerba Domini
ad Sennacherib in hunc modum: Spernet
te Sennacherib, uirgo filia Syon, mouebit
caput post tergum tuum cum fugeris; exprobrasti
Sancto Israel, uiribus tuis ascripsisti quod uastasti
35) Iudeam, sed ex diebus antiquis ego plasma-
ui illud et nunc adduxi, id est ego qui ab eterno
disposueram quod sic flagellarem peccan-
tes nunc impleui, id est ego auctor fui, tu
minister, ponam itaque circulum in naribus
40) tuis sicut fit bubalo et chamum
in labijs tuis, sicut fit equo, et red(u)cam te in

29) Esaias I, Isaias M
30) uerba haec IM
34) Israhel B
38) impleui ego BIM
40) camum M

40) chamum) parchment broken; no letters missing.
41) reducam) parchment broken; letter (u) missing.

terram tuam. Tunc addidit uerba sua Ysaia(s)
ad Ezechiam dicens: Tibi autem, Ezechia (in)
hec erit signum liberationis tue. Tercio
anno recedet a te Sennacherib non redit(urus)

- 5) Ego autem predico tibi quod facies hoc anno, et quod
secundo, ut, cum uideris impleta, scias uerum
esse quod predixi de tercio. Comede hoc anno quod
repereris, uel secundum Ysaiam, que sponte nas-
cuntur, uel secundum lxx., que prius seminaueras, Immi-
10) nente messione irruerant Assyrij et
uastauerant segetes, uineas et oliueta,
sed quedam inter ungulas equorum calcancium
euaserant. Unde dicunt lxx., comede que prius
seueras. Etiam de conculcatis quedam sponte

- 1) Esaias uerba sua I, Isaias uerba sua M
2) Ezechyam B; Ezechia B
3) liberacionis B; tertio IM
7) tertio IM
8) reppereris I; Esaāi I, Isaiam M
9) septuaginta B; prius seueras BIM
10) Assirii I
11) uastauerunt B
12) calcantium IM
13) euaserunt BI; septuaginta B
14) eciam B; quidam M

Readings in parentheses supplied from text M; missing, in fragment,
on account of trimming.

Ms 686 frag. # 11

f.2rb

- 15) germinauerunt, de quibus dicit Ysaïas, comedere que sponte nascuntur. Et cum prescissent aduentum Sennacherib, congregauerant sibi undecumque uictualia et reposuerant in Ierusalem. De quibus dicit Liber Regum, comedere que sponte nascuntur, uel secundum Ysaïam, pomis uescere quod idem est. Secundo enim anno dum moraretur Sennacherib in Egypto. Quia defuerant eis predicta uictualia, multiplicauit eis Dominus habundanter que sponte gignit humus. Porro, in tercio anno, fugato hoste, securi seminate, metite et comedite. Et tunc de Ierusalem egredientur

- 15) dixit M; Esaias I, Isaias M
16) eciam cum B; et iam cum IM
18) undique B, undecunque I
19) Hierusalem I; dicit hic M
20) repereris BM
25) abundanter IM
26) tertio M
28) Hierusalem I

- dientur relique, et quod saluatum est de Mon-
30) te Syon. Et quod reliquum est de domo
Iuda mittet radicem deorsum, et faciet
fructum sursum. Per simile arboris loquitur,
que quanto profundius figit radicem, tanto
copiosius et alcius faciet fructum. Et est
35) sensus, multitudo populi, qui fugit de Iudea
ante faciem hostium et recepit se in Ierusalem,
ut saluaretur, fugato hoste redibit
in terram suam, et populabit eam. Hoc audito
gauisus est Ezechias, et de consilio Ysa-
40) ie et sapientum obturauit capita fon-
cium extra urbem, et exitus aquarum in Iudea.

- 30) Sion M
31) deorsum faciet M
33) profundius fudit M
34) altius IM; facit BIM
35) que M
36) Hierusalem I
37) ut seruaretur M
38) populabit id est multiplicauit eam B
39) Ezechias gauisus est IM; Ezechyas B; Esaie I, Isaiae M
40) sapiencium B, sapientium IM; fontium IM